

บทที่ 4

เครื่องมือที่ใช้ศึกษาบุคลิกภาพโพรเจกทีฟเทคนิค (Projective Technique)

เนื้อหา

- คำจำกัดความของโพรเจกทีฟ
- ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโพรเจกทีฟ
- โพรเจกทีฟชนิดต่าง ๆ
- การประเมินค่าวิธีโพรเจกทีฟ

โพรเจกทีฟเทคนิคเป็นลักษณะหนึ่งในสองอย่างสำคัญของการวัดบุคลิกภาพ โพรเจกทีฟเทคนิคได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งเน้นถึงบทบาทจิตใต้สำนึกที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ความสามารถอย่างหนึ่งของโพรเจกทีฟเทคนิคคือ การที่สามารถที่จะเข้าไปถึงส่วนที่คนใช้ไม่ได้ระมัดระวัง อีกประการหนึ่งได้แก่ทฤษฎีที่กล่าวถึงการที่จะเข้าใจแต่ละบุคคลนั้นจะต้องเข้าใจพฤติกรรมของแต่ละคนได้ คือการที่เราจะต้องพยายามเข้าใจถึงประสบการณ์ที่แต่ละคนรับมาและวิธีการในการทำจิตบำบัด ซึ่งจะต้องอาศัยการสัมภาษณ์และเครื่องมือที่จะใช้สัมภาษณ์นั้น ๆ ซึ่งทำให้โพรเจกทีฟเทคนิคถูกวิจารณ์ในฐานะที่ข้อมูลที่ได้สลับซับซ้อนในการวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบที่มีความบกพร่องในแง่ของความมีมาตรฐาน ทั้งนี้เพราะไม่มีเกณฑ์ปกติที่ดีพอและยังมีปัญหาในแง่ของความเป็นปรนัย ความน่าเชื่อถือและความเที่ยงตรง ประการสุดท้าย ได้แก่การที่จะต้องใช้เวลามากในการวิเคราะห์คนใช้แต่ละคน แต่อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าเครื่องมือที่ทั้งผู้ที่สนับสนุนและวิจารณ์ลักษณะของโพรเจกทีฟเทคนิค แต่ก็ยังเป็นที่ยอมรับอยู่ว่าโพรเจกทีฟเทคนิคเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างหนึ่งของการศึกษาบุคลิกภาพ

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อโพรเจกทีฟเทคนิค

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) เป็นแนวคิดหนึ่งที่ตั้งว่ามีอิทธิพลต่อโพรเจกทีฟเทคนิคในสถานการณ์ทางคลินิก ส่วนที่มีอิทธิพลจากทฤษฎีคือการที่เน้นบทบาทของแรงกระตุ้นจากจิตใต้สำนึกที่อยู่ในระดับต่าง ๆ ที่สำคัญคือระดับของจิตสำนึก

PC 345

111

PC 345

111

(conscious) กึ่งจิตสำนึก (preconscious) และจิตใต้สำนึก (unconscious) นั่นคือการเข้าถึงส่วนของจิตใต้สำนึกโดยที่ไม่ให้คนไขู้ตัว

2. ประสบการณ์ของการรับรู้ของแต่ละคน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไขู้รับรู้โดยผ่านทางประสบการณ์ของเขาเองไม่ใช่จากคำสั่งของผู้ทดสอบ นั่นคือคนแต่ละคนจะรับรู้โลกภายนอกจากตัวของเขาเอง

3. การสัมภาษณ์นักจิตวิทยาคลินิก ถือว่าการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือหนึ่งในการที่จะค้นหาข้อมูลที่สลับซับซ้อนหรือเป็นสิ่งที่จะไข้ช่วยในการที่จะตัดสินใจในการวางแผนการใช้แบบทดสอบ หรือการทำจิตบำบัด แต่อย่างไรก็ตามโพรเจกทีฟเทคนิคถูกมองในฐานะที่

1. มีการวิเคราะห์ที่สลับซับซ้อน
2. ไม่มีมาตรฐานในการให้คะแนน เพราะเกณฑ์ปกติยังไม่ดีพอ
3. ไม่มีลักษณะที่เป็นปรนัย ความน่าเชื่อถือ หรือความเที่ยงตรง
4. การแปลผลหรือแปลความขึ้นอยู่กับทฤษฎีจิตวิเคราะห์

คำจำกัดความของโพรเจกทีฟ

เป็นการยากในการที่จะให้คำจำกัดความกับคำว่าโพรเจกทีฟ ทั้งนี้เพราะไปคาบเกี่ยวกับคำว่า Projection ในความหมายของคำว่า Projection นั้น ในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ หมายถึง ลักษณะหนึ่งของความกระวนกระวายใจซึ่งฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นผู้นำมาใช้เป็นครั้งแรก ซึ่งในครั้งนั้นความหมายยังไม่ชัดเจนพอ โดยฟรอยด์ได้พูดถึงในด้านที่ว่า “การรับรู้ภายใน” สามารถที่จะแทนที่ได้โดย “การรับรู้ภายนอก” นั่นคือการที่ผู้ไข้ไม่ยอมรับสิ่งนั้นในตนเอง และส่งความรู้สึกนี้ไปยังคนข้างเคียงที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน เช่น การที่ไม่สามารถจะรับว่า “ฉันรักเขา” ได้ กลับกลายมาเป็น “ฉันเกลียดเขา” เป็นลักษณะของการให้เหตุผลเข้าข้างตนเอง ในเรื่องของการรับรู้ภายในและภายนอกก็เช่นเดียวกันคือ การรับรู้ภายในผ่านการใช้กลไกป้องกันตนเองในเรื่องของ Projection ออกมาสู่ภายนอกเป็น “เขาเกลียดฉัน” ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของพวกหวาดระแวง นั่นคือการที่ผู้ไข้ไม่ยอมรับว่าสภาพนั้นเกิดขึ้นในตัวของตัวเอง แต่คิดว่า เกิดขึ้นจากผู้อื่น

เมอร์เรย์ (1933) ซึ่งสร้างแบบทดสอบ TAT ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวาง เมอร์เรย์ได้พยายามที่จะแยกออกเป็น 2 ลักษณะคือ Supplementary Projection กับ Complementary

แบบฝึกหัด

1. โพรเจกทีฟเทคนิคคืออะไร
2. Projection คืออะไร
3. จงกล่าวถึงธรรมชาติของโพรเจกทีฟเทคนิค
4. อธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโพรเจกทีฟเทคนิคมา 1 ทฤษฎี
5. จงกล่าวถึงการแบ่งลักษณะของโพรเจกทีฟเทคนิค
6. ท่านรู้จักแบบทดสอบโพรเจกทีฟเทคนิคอะไรบ้าง บอกชื่อพร้อมวิธีการใช้ตามที่ท่านทราบ

Projection โดยกล่าวว่า อันแรกเป็นเรื่องของการที่แต่ละบุคคลโยนความคิดไปให้ผู้อื่น ขณะที่
อย่างหลังเป็นการที่แต่ละคนพยายามที่จะรับประสบการณ์นั้น ๆ ตามแรงขับของตนเอง

นอกจากนี้แล้วยังมีผู้กล่าวถึงคำว่า Projection อีกมาก แต่พอที่จะสรุปได้ Projection เป็น
ลักษณะหนึ่งของการใช้กลไกป้องกันตนเองในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ซึ่งเป็นขบวนการที่ผู้ใช้
ต้องการจะปฏิเสธสิ่งนั้นว่าเกิดขึ้นในตัวของตัวเอง แต่กลายเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในผู้อื่น และอีก
ความหมายหนึ่งคือ การที่แรงงูใจและขบวนการของบุคลิกภาพที่ถือว่าไม่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และ
การตัดสินใจ นอกจากนี้แล้วในนักจิตวิทยาบางคนยังใช้ในความหมายของผลของจินตนาการ
(White, 1944) การรับรู้ที่ผิดพลาด (Cattell, 1957) ในปี 1939 แฟรงค์ได้นำคำนี้ มาใช้ใน
ความหมายถึงเครื่องมือชนิดหนึ่งที่จะให้ข้อมูลส่วนตัวของแต่ละคน ธรรมชาติของสังคมโลก
ส่วนตัวที่แต่ละคนได้รับประสบการณ์มา และจัดการกับสังคมจิตวิทยาของแต่ละคน
เพราะฉะนั้นโพรเจกทีฟ เทคนิคเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการที่ค้นหาสิ่งเหล่านั้น โดยเน้นเกี่ยวกับ
“โลกส่วนตัว” (Private World) ซึ่งเป็นโลกที่ไม่สามารถที่จะจัดให้มีขึ้นโดยเครื่องมือที่วัด
บุคลิกภาพอย่างเป็นทางการเป็นปรนัย (Objective) และเป็นมาตรฐาน (Standardized) ได้เพราะแต่ละคน มี
อิสระในการจินตนาการได้เอง และยังได้บอกอีกว่าโพรเจกทีฟเทคนิคเป็นวิธีการที่เข้าถึง
บุคลิกภาพที่แม้แต่คน ๆ นั้นเองก็ไม่ว่าตัวเองมีอยู่หรือไม่กล่าวถึง และยังมองว่าโพรเจกทีฟ
เทคนิคเป็นเครื่องมือซึ่งไม่มีขีดจำกัดในแง่ของวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และให้โอกาสแก่
ผู้ตอบในการที่จะตอบตามลักษณะและความรู้สึกของตนเอง โดยไม่ต้องจำกัดอยู่กับสิ่งเร้าที่
เฉพาะเจาะจง ในปี 1961 ลินเชย์ได้กล่าวว่าควรที่จะให้เกียรติแก่เมอร์เรย์ เพราะเมอร์เรย์ได้พูดถึง
เรื่องนี้ในหนังสือ Exploration in Personality และได้พูดถึงแบบทดสอบ “Projection” ส่วนแฟรงค์
ควรจะเป็นที่ยอมรับในฐานะที่เป็นผู้พัฒนาโพรเจกทีฟเทคนิคที่เป็นที่รู้จักในทุกวันนี้เมื่อเราได้
ทราบที่มาของวิธีการนี้แล้ว ควรที่จะมาดูว่าคำจำกัดความที่แท้จริงนั้นควรจะเป็นอย่างไร เมอร์เรย์
ได้พยายามที่จะอธิบายถึงธรรมชาติของเครื่องมือโพรเจกทีฟ โดยแยกออกจากเครื่องมือที่ใช้วัด
บุคลิกภาพแบบอื่น ๆ โดยอธิบายธรรมชาติของโพรเจกทีฟเทคนิค โดยแบ่งเป็น Primary และ
Secondary Criteria ซึ่งในส่วนของ Primary Criteria จะประกอบด้วย

1. รับรู้ความรู้สึกเกี่ยวกับจิตใต้สำนึกของบุคลิกภาพ โพรเจกทีฟได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อ
ใช้เป็นเครื่องมือในการที่จะค้นหาส่วนที่ไม่สามารถจะรู้ได้ของแต่ละบุคคล ซึ่งจากเหตุผลนี้
วิธีการทางโพรเจกทีฟจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวแบบทดสอบ แต่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจของการใช้
แบบทดสอบนี้

Techniques) โดยการบรรยายบุคลิกภาพที่ได้จากการบันทึกมาทดสอบ มาเปรียบเทียบกับประวัติเฉพาะการสัมภาษณ์ หรือพฤติกรรมที่บันทึกไว้ระยะยาว หรือในบางรายมีการศึกษาความเที่ยงตรงในการทำนัยกับเกณฑ์เช่นความสำเร็จในการฝึกฝนเฉพาะอย่าง การปฏิบัติงานหรือปฏิบัติการตอบสนองต่อการรักษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในการศึกษา Construct Validity โดยการทดสอบสมมติฐานที่ใช้ในการแปลความหมายแบบทดสอบแต่ละชนิด ส่วนใหญ่แล้วความเที่ยงตรงของแบบทดสอบไม่สามารถที่จะสรุปได้ เพราะการที่ไม่สามารถที่จะควบคุมการทดสอบหรือใช้การวิเคราะห์ทางสถิติได้

2. สามารถมีคำตอบได้หลาย ๆ คำตอบ โดยทั่วไปแล้วคำตอบของโพรเจกทีฟไม่ได้มีการกำหนดจำนวนของคำตอบ แต่ในทางตรงกันข้ามกลับอนุญาตให้ผู้ถูกทดสอบตอบได้เท่าที่ต้องการ

3. มีหลายรูปแบบ ในแบบทดสอบโพรเจกทีฟไม่ได้กำหนดวิถีทางของการที่จะกล่าวว่าแบบทดสอบนี้ใช้วัดอะไรก่อน อะไรหลัง การแปลความจะแปลความไปตามแต่ละบุคคล

4. ผู้ถูกทดสอบไม่ระแวงเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการทดสอบ โดยทั่วไปแล้วผู้ถูกทดสอบจะไม่อาจทราบได้ว่าอะไรในคำตอบที่จะใช้ในการแปลความหรือวิเคราะห์แม้แต่ในแบบทดสอบของรอร์ชาร์ดผู้ถูกทดสอบอาจจะสงสัยว่าสิ่งที่ตอบนั้นเป็นอย่างไร แต่ผู้ถูกทดสอบเองจะไม่ทราบต่อไปอีกว่าการแปลความนั้นจะรวมไปถึงสิ่งอื่น ๆ ที่อยู่ในการตอบสนองนั้นด้วย

5. คุณค่าและความสลับซับซ้อนของการตอบ ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบ แม้แต่ในของรอร์ชาร์ด หรือ TAT จะได้ข้อมูลที่มีคุณค่า สลับซับซ้อนและสำคัญ ถึงแม้ว่าข้อมูลที่ได้นั้นได้จากเรื่องของการต้องการหรือความปรารถนา

Secondary Criteria

1. สิ่งเร้าของโพรเจกทีฟเทคนิค จะแตกต่างกัน เช่น Sentence Completion จะน้อยกว่าของ Rorschach Ink Blot Test หรือในแต่ละแบบทดสอบ เช่น TAT รูปบางรูปอาจจะมองได้หลายแง่มุมมากกว่าอีกรูปในแง่ของการมองเห็นภาพอย่างชัดเจนกว่า เช่น เพศของคนในรูปหรือพฤติกรรมที่แสดงออกในรูป

2. ผลการทดสอบโพรเจกทีฟเทคนิคจะรวมเอาลักษณะหลาย ๆ อย่างของผู้ถูกทดสอบแล้วนำไปสู่ลักษณะทางบุคลิกภาพ (Profile หรือ Pattern) แทนที่จะต้องการผลออกมาเป็นผลรวมของคะแนนซึ่งจะเห็นในแบบทดสอบ MMPI ซึ่งพยายามแปลความหมายคะแนน โดยออกมาในรูปของ Profile หรือ Pattern เช่นกัน

3. แบบทดสอบโพรเจกทีฟ สามารถที่จะตั้งจินตนาการต่าง ๆ ของผู้ถูกทดสอบออกมาได้

4. คำตอบของโพรเจกทีฟไม่มี “ถูก” หรือ “ผิด” เป็นแต่เพียงลักษณะของแต่ละคนที่แสดงออกมาแต่ก็ไม่ใช่ว่าโพรเจกทีฟเทคนิคทุกชุดจะต้องมีเกณฑ์ หรือ Criteria เหมือนอย่างทีลินเชย์กล่าวไว้ อย่างไรก็ตามลินเชย์ (1961) ได้ให้คำจำกัดความไว้และเป็นที่ยอมรับว่า “โพรเจก

จะใช้คู่มือปฏิบัติต่อผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นคนหรือสิ่งของ ซึ่งวิธีการนี้ทำให้ผู้ถูกทดสอบได้แสดงออกถึงความปรารถนา ความขัดแย้ง และจินตนาการ

การประเมินค่าวิธีโพรเจกทีฟ

ในที่นี้จะกล่าวถึงที่สำคัญ ๆ เพียงบางประการ

1. ตัวแปรเกี่ยวกับผู้ทดสอบและสถานการณ์ในการทดสอบ เป็นความจริงที่ว่ามาตรฐานของวิธีการยังทำได้ไม่เหมาะสม ในการดำเนินการและการให้คะแนน มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าถ้ามีความแตกต่างในการออกคำสั่งด้วยวาจาและสัมพันธภาพระหว่างผู้ทดสอบกับผู้ถูกทดสอบสามารถทำให้ผลการคอบนั้นเปลี่ยนไปได้

สำหรับการให้คะแนนยังไม่เป็นมาตรฐาน ถึงแม้ว่าจะพยายามให้มาตรฐานแต่ขั้นสุดท้ายการประเมินผล และรวบรวมข้อมูลดิบ ย่อมขึ้นกับทักษะและประสบการณ์ของผู้ทดสอบหรือพู่ค่าง ๆ ว่า การตีความหมายการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของวิธีนี้ อาจเป็นการเปิดเผยเกี่ยวกับบุคลิกภาพของผู้ถูกทดสอบ

2. เกณฑ์ปกติ ข้อบกพร่องที่เห็นได้ชัดคือเกณฑ์ปกติ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นอาจไม่มีหรือมีแต่ไม่เหมาะสม หรือเอามาจากประชากรที่อธิบายไว้ไม่ชัดเจนแน่นอน ดังนั้นจิตแพทย์ซึ่งใช้ “ประสบการณ์” ของแต่ละคน เพื่อตีความหมายผลของการทดสอบ ซึ่งย่อมจะมีข้อบกพร่องจากความจำที่เลอะเลือน และสะท้อนให้เห็นความบกพร่องทางทฤษฎีและจิตแพทย์ส่วนใหญ่ทำงานกับพวกที่มีปัญหาด้านการปรับตัว ดังนั้นจึงขาดข้อมูลเกี่ยวกับคนปกติ

3. ความน่าเชื่อถือ ได้มีการวิจัยและศึกษาความน่าเชื่อถือโดยใช้วิธี Internal Consistency โดยใช้แบบทดสอบ Rorschach, TAT แต่นำมาเปรียบเทียบกันไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรหาความน่าเชื่อถือโดยการแบ่งครึ่ง เพราะแบบทดสอบแต่ละชนิดสร้างขึ้นเพื่อวัดตัวแปรที่ต่างกัน และได้มีการทดสอบโดยใช้วิธีทดสอบซ้ำ ซึ่งเกิดปัญหาเช่นกันเพราะถ้าทิ้งช่วงห่างเกินไปบุคลิกภาพจะเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าทิ้งไว้ช่วงสั้นเกินไปอาจเป็นแต่เพียงการจำคำตอบเดิมมาตอบใหม่นั้นเอง

4. ความเที่ยงตรง ได้มีการศึกษาเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ต่างกัน เช่น กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มมักจะมี ความแตกต่างกันในด้านอายุ ระดับการศึกษา ได้ใช้วิธีจับคู่ (Matching

ที่พเทคนิค” เป็นเครื่องมือที่ถูกจัดว่ามีความสามารถในการที่จะเข้าถึงความรู้สึกจิตใจสำนึกซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมและเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ถูกทดสอบตอบสนองได้หลายอย่างหลายวิธี และเป็นความจริงที่ว่าสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้ถูกทดสอบนั้นเป็นสิ่งซึ่งไม่แน่นอนชัดเจน การแปลความจึงขึ้นอยู่กับการจินตนาการจากการตอบสนอง และไม่มีคำตอบที่จะจัดได้ว่า “ถูก” หรือ “ผิด”

จึงอาจกล่าวได้ง่าย ๆ ว่า โพรเจกทีพถูกแยกออกมาจากเรื่องของแบบทดสอบอื่น ๆ เพราะลักษณะของสิ่งเร้า (หรืองานที่ให้ผู้ถูกทดสอบทำ) ธรรมชาติของการตอบสนองและวิธีการในการแปลความนั่นเอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโพรเจกทีพเทคนิค

ทฤษฎีการเรียนรู้ :

Aduld (1954) ได้พยายามนำเอาทฤษฎีการเรียนรู้มาสัมพันธ์กับเรื่องของโพรเจกทีพ โดยเฉพาะกับ TAT โดยเริ่มต้นจากเรื่องของ Habit Strength, Generalization และ Conflict โดยที่ Aduld ได้มองบทบาทของนักจิตวิทยาคลินิกที่ใช้โพรเจกทีพเทคนิคในฐานะที่พยายามจะให้ความสนใจกับธรรมชาติของอารมณ์ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยนักจิตวิทยาพยายาม หรือสามารถที่จะทำนายถึงว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นมาได้อย่างไร และในรูปของความคล้ายคลึงเพื่ออธิบายว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นจะสามารถทำให้เกิดขึ้นได้ในสถานการณ์ของการทดสอบได้ และสามารถที่จะทำนายได้ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นคือการที่จะทำให้การทำนายนั้นได้ผลคือการที่นักจิตวิทยาพยายามทำนายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น ความเข้มของความขัดแย้งใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งนั้น ๆ

Atkinson (1958) ได้พยายามนำเอามาสัมพันธ์กับทฤษฎีแรงงูใจ โดยเฉพาะในแบบทดสอบ TAT เพราะตัวแบบทดสอบ TAT มีความสามารถในการกระตุ้นให้เกิดแรงงูใจ ซึ่งไปเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ที่ได้รับการเรียนรู้มา

ทฤษฎีการรับรู้

ในเรื่องของการรับรู้ นั้นยังไม่มีทฤษฎีใดที่อาจกล่าวโดยตรงว่าเกี่ยวข้องกับโพรเจกทีพเทคนิค แต่เป็นที่ยอมรับว่าการรับรู้เกี่ยวข้องกับการทดสอบนี้ เพราะการที่ผู้ถูกทดสอบรับรู้สิ่งเร้า การรับรู้ที่รับรู้ในรูปใดมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างยิ่งต่อวิธีการในการวิเคราะห์ผล

Children's Apperception Test (CAT) : แบบทดสอบชุดนี้เหมือนของ TAT แต่สร้างขึ้นสำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 10 ปี เป็นภาพสัตว์ที่เป็นเช่นนี้เพราะสัตว์เป็นสิ่งที่เด็ก ๆ จะรู้จักและสามารถแบ่งแยกลักษณะได้ดีกว่าเป็นภาพคน การเลือกภาพที่จะนำมาใช้จะดูจากปัญหาของผู้ถูกทดสอบ เช่น ปัญหาเรื่องการพูด ปัญหาพี่น้อง การรับรู้เกี่ยวกับพ่อแม่ ปัญหาเกี่ยวกับแรงขับ แรงงูใจ และการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น การวิเคราะห์เช่นเดียวกันคือวิเคราะห์ตามเนื้อหา

Sentence Completion Technique : การเติมประโยคให้สมบูรณ์โดยที่ผู้สร้างแบบทดสอบได้เปิดตอนท้ายของประโยคให้ผู้ถูกทดสอบเติมเอง เช่น ฉันหวังว่า..... ซึ่งในส่วนนี้จะกระตุ้นให้ผู้ถูกทดสอบแสดงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและจะเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัย

Word - Association Test : เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยคำ ๆ เดียว 60 คำ โดยการที่ผู้ตอบสนองจะต้องตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยคำแรกที่ผ่านเข้ามาสู่ความคิด ซึ่งวิธีการนี้เป็นเครื่องช่วยในการสำรวจความคิด คำต่าง ๆ เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับบ้าน การขับถ่าย ความก้าวร้าว ความกลัวเพศ เป็นต้น การวิเคราะห์จะพิจารณาจากคำที่ตอบสนองที่เฉพาะเจาะจง แต่ต่างไปจากที่คนทั่ว ๆ ไปตอบ หรือคำนั้นเกี่ยวข้องกับภารกิจที่มีอยู่แล้ว ความไม่สบายใจหรือการจำคำตอบเดิมไม่ได้เมื่อทดสอบซ้ำ

Draw - A - Person Test : เป็นแบบทดสอบที่ผู้ถูกทดสอบจะได้รับคำสั่งแต่เพียงว่าให้วาดรูปคนมา 1 รูป เมื่อวาดเสร็จแล้วให้วาดภาพเพศตรงข้ามกับที่วาดภาพแรก ผู้ทดสอบจะจดบันทึกความเห็นเกี่ยวกับการวาดว่าวาดส่วนใดก่อน และรายละเอียดอื่น ๆ ของภาพ นอกจากนี้ อาจจะถามหรือให้ผู้ถูกทดสอบเล่าเรื่องเกี่ยวกับภาพคล้ายกับเป็นตัวละคร การวิเคราะห์แบบทดสอบดูจากลักษณะต่าง ๆ ของรูปภาพโดยคำนึงถึงขนาด รูปร่าง และอื่น ๆ

Bender - Visual Motor Gestalt Test : เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดการประสานกันของสายตาและอวัยวะมอเตอร์ แบบทดสอบนี้พัฒนามาจากจิตวิทยาเกสตัลท์ แบบทดสอบประกอบด้วยภาพทางเรขาคณิต 9 ภาพ มีทั้งวงกลม เส้น จุด ผู้ถูกทดสอบจะถูกขอให้ลอกภาพแต่ละภาพ หรือการให้วาดจากความจำ แบบทดสอบชุดนี้จะเป็นตัวที่ช่วยชี้บอกระดับอาการพยาธิสภาพบางลักษณะ

Psychodrama : เป็นการที่ผู้ถูกทดสอบถูกขอร้องให้แสดงละครเป็นบทบาทต่าง ๆ ตามถนัดหรือตามต้องการ หรือบางครั้งผู้ทดสอบอาจจะเลือกให้แสดงตามเหตุการณ์บางอย่าง ทั้งนี้เพื่อ

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

Rapaport ได้กล่าวถึงเรื่องของโครงข่ายที่พหุเทคนิคกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ โดยได้แยกกระบวนการความคิด (Cognitive Processes) ออกเป็น 2 ลักษณะคือ “Fixed tools of thought” และ “Process of thought” โดยได้เปรียบเทียบการทดสอบของเวสต์เลอร์ เป็น Fixed tools of thought ในขณะที่แบบทดสอบที่มีรูปแบบน้อยกว่า เช่น รorschach เป็นตัวที่จะให้ข้อมูลของ Process of thought

และอีกข้อหนึ่งของ Rapaport คือการพยายามเข้าใจผู้ถูกทดสอบแต่ละคนในเรื่องของ “Conscious experience” ทั้งนี้เพราะผู้ถูกทดสอบบางคนพูดถึงสิ่งที่เห็นในฐานะของวัตถุที่เป็นจริง นิทาน หรือให้คำตอบที่แปลกไปจากคนส่วนใหญ่ หรือกล่าวถึงสรีรวิทยา ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่รับรู้มาจากประสบการณ์

Schafer (1954) ได้กล่าวถึงเรื่องของ Transference และ Countertransference ในสถานการณ์ของการทดสอบโครงข่าย ซึ่งสังเกตเห็นได้จากการทำจิตบำบัดในทฤษฎีจิตวิเคราะห์ และอีกอย่างหนึ่งที่ Schafer ให้ความสนใจได้แก่ ความคิดเห็นของฟรอยด์เกี่ยวกับ Primary และ Secondary Process และสุดท้ายที่จัดว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งตามความเห็น ของ Schafer ได้แก่การวิเคราะห์ผลการทดสอบทั้งหมด เพื่อที่จะได้ทราบว่าอะไรบ้างที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้ถูกทดสอบในที่นี้หมายถึง ความพยายามเข้าใจหรือทราบถึงความคาดหวัง ความกระวนกระวายใจที่ผู้ถูกทดสอบนำเข้ามาขณะทดสอบเช่นเดียวกับแรงจูงใจ เจตคติ และอื่น ๆ ที่ผู้ทดสอบสังเกตเห็นได้

นอกจากนี้แล้วยังมีนักจิตวิทยาอื่น ๆ ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ของทฤษฎีจิตวิเคราะห์กับเรื่องของโครงข่ายเทคนิค

การแปลผล

ลินเชย์ ได้กล่าวถึงการแปลผลทางโครงข่ายที่มีความสลับซับซ้อนและยากในการวิเคราะห์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความชำนาญของผู้ทดสอบและทฤษฎีที่ผู้ทดสอบนั้นอิงอยู่ แต่ลินเชย์ได้สรุปเป็นสิ่งสำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

1. ผู้ถูกทดสอบ ต้องเผชิญกับสิ่งเร้าซึ่งอนุญาตให้ตอบได้หลาย ๆ แบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอุปลักษณะนิสัยของผู้ถูกทดสอบที่จะระมัดระวังต่อการตอบสนอง

ตารางภาพที่ 4.2 แสดงตัวอย่างภาพแบบทดสอบ TAT

Make - A - Picture Story : MAPS คัดแปลงมาจาก TAT โดยแยกรูปออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นรูปภาพ และส่วนที่เป็นฉาก ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดให้ผู้ถูกทดสอบได้เลือกฉาก และจัดวางรูปภาพที่จะใช้โดยตนเองแล้วเล่าเรื่องจากภาพเหล่านั้น การบันทึกผู้บันทึกจะบันทึกเรื่องราวที่เกิดขึ้นจากการเล่าเรื่อง และการเปลี่ยนคำพูดตลอดจนบันทึกภาพสถานที่ในปัจจุบันนี้ MAPS ใช้สำหรับการวินิจฉัยทั่ว ๆ ไป ใช้ศึกษาอคติของคน วัตถุประสงค์หรือบอกให้ทราบถึงความพร้อมของบุคคล และยังบอกถึงความต้องการของผู้ถูกทดสอบได้อีกด้วย

2. ในการตอบสนองเฉพาะอย่างอาจเป็นผลมาจากแรงจูงใจของแต่ละคน หรืออาจเป็นผลมาจากขบวนการกลไกป้องกันตนเอง หรืออาจมาจากทั้ง 2 อย่างรวมกัน ซึ่งแน่นอนส่วนหนึ่งของแรงจูงใจก็คือเรื่องของจิตใต้สำนึก

3. การตอบสนอง นอกจากจะเป็นผลมาจากแรงจูงใจและกลไกป้องกันตนเองแล้ว อาจเป็นผลมาจากอารมณ์ในขณะนั้น ธรรมชาติของความคิดของผู้ถูกทดสอบ ภาษาพูดที่ใช้หรือแม้แต่เรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ทดสอบกับผู้ถูกทดสอบเอง

4. การตอบสนองของผู้ถูกทดสอบ ในสถานการณ์ของการทดสอบจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มของพฤติกรรมของผู้ถูกทดสอบ ถึงแม้ว่าแนวโน้มของพฤติกรรมที่แสดงนั้น อาจขึ้นอยู่กับตัวการหลาย ๆ อย่าง รวมทั้งความคิดของผู้ถูกทดสอบเอง และสถานการณ์ของสังคมด้วย

5. ความล้มเหลวของผู้ถูกทดสอบ ในการที่จะตอบสนองต่อแบบทดสอบจะเป็นตัวชี้ที่สำคัญของชีวิตประจำวันของผู้ถูกทดสอบเอง การตอบสนองที่ไม่สามารถแยกหรือชี้ให้เห็นความแตกต่างจากผู้อื่น จัดได้ว่าเป็นตัวสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพอย่างหนึ่งของคน ๆ นั้น

6. การตอบสนองที่ไม่เหมาะสมกับสิ่งเร้า เช่น คำตอบที่แปลกประหลาดวิถดารจะเป็นตัวชี้บอกที่สำคัญของผู้ถูกทดสอบมากกว่าคำตอบที่เป็นเหตุเป็นผล

ซึ่งจากทั้งหมดนี้จะเห็นว่าลินเชย์ได้ข้ามบางสิ่งบางอย่าง เช่นการแปลความจากสัญลักษณ์ที่มาของแรงจูงใจ การแบ่งแรงจูงใจ ที่ไปเกี่ยวข้องกับเรื่องของจิตใต้สำนึกชี้หรือบ่งบอกถึงลักษณะของการตอบสนองบางอย่าง การแบ่งแรงจูงใจกับกลไกป้องกันตนเองและอื่น ๆ อีกมากมาย แต่จัดได้ว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ขณะทดสอบจะมีผลต่อการวิเคราะห์ทั้งสิ้น

โครงการที่พเทคนิคชนิดต่าง ๆ

แบบทดสอบโครงการที่พได้ถูกแบ่งไปตามลักษณะของ

1. ธรรมชาติของแบบทดสอบ เช่น ลักษณะโครงสร้าง สิ่งที่มาเกี่ยวข้องกับ เช่น ประสาทสัมผัส
2. วิธีการในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การวิเคราะห์จากเนื้อหา วิเคราะห์จากลักษณะการตอบสนอง
3. ความมุ่งหมายของการทดสอบ เช่น มุ่งที่จะทดสอบแรงจูงใจ

Thematic Apperception Test (TAT) : เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับการเล่าเรื่องที่เห็นจากรูปภาพสร้างขึ้นโดยเมอร์เรย์ (1935) โดยการให้รูปภาพแก่ผู้ถูกทดสอบแล้วให้ผู้ถูกทดสอบบอกว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นในภาพมีสาเหตุมาจากอะไร และจะจบลงอย่างไร ภาพของ TAT มีทั้งหมด 21 ภาพ เป็นภาพขาวดำ 20 ภาพ และเป็นกระดาษเปล่า ๆ อีก 1 ภาพ การใช้แบบทดสอบนี้ผู้ใช้จะเลือกภาพออกมาประมาณ 10 ภาพ โดยดูจากลักษณะของภาพ เพราะบางภาพเป็นภาพเฉพาะเด็กหญิงหรือผู้หญิง บางภาพสำหรับเด็กชายหรือผู้ชาย ในการวิเคราะห์ผลนั้น TAT พิจารณาจากทั้งลักษณะโครงสร้างของเรื่องและลักษณะของเนื้อเรื่อง

ตัวอย่างที่ 1 ผู้ป่วยคนเดียวกับตัวอย่างที่ 2 ของ Rorschach

- การ์ด 3BM เหมือนเด็กผู้ชายร้องไห้เพราะต้องการบางอย่างแล้วไม่ได้ (ทำไมเขาถึงร้องไห้ ?) บางทีเพราะว่าไม่สามารถจะไปไหน ๆ ได้ (ในที่สุดจะเป็นอย่างไร ?) บางทีอาจจะนั่งอยู่ที่นั่นแล้วก็กลับไป
- การ์ด 3GF มองดูเหมือนกับว่าแฟนเธอหักอกเอา เพราะเธอทำร้ายความรู้สึกของเธอ เธอเลยปิดประตูใส่หน้า (ผู้ชายพูดว่าอย่างไร ?) ไม่รู้สิ
- การ์ด 9GF เด็กผู้หญิงมองดูเหมือนกับว่ามีบางคนหนีเธอและทิ้งเธอเอาไว้ เธอเตรียมตัวจะเดินร่ำ คนรับใช้แอบดูว่าเธอจะไปไหน (ในที่สุดจะเป็นอย่างไร ?) บางทีอาจเป็นเพราะเธอแต่งตัวเสร็จไม่ทัน
- การ์ด 10 มองดูเหมือนมีอะไรเศร้า ๆ เกิดขึ้น (เกี่ยวกับอะไร ?) มองดูเหมือนกับว่ามีเด็กคนหนึ่งตาย
- การ์ด 13MF มองดูเหมือนกับว่าภรรยาของเขาตายและเขารู้สึกว่าไม่มีอะไรจะทำอีก
- การ์ดที่ 20 มองดูเหมือนกับผู้ชายคนหนึ่งกำลังเตรียมการจะปล้น แอบอยู่ข้างหลังรั้วเอามือซุกไว้ในกระเป๋าพร้อมปืน ซึ่งพร้อมที่จะยิงได้ทันทีที่มีคนออกมา

4. วิธีการในการทดสอบ เช่นทดสอบเป็นกลุ่ม หรือแต่ละบุคคล

5. ลักษณะของการตอบสนองที่แต่ละแบบทดสอบได้จากการตอบของผู้ถูกทดสอบ เช่น การวาดภาพ ความสัมพันธ์ หรือเป็นเรียงความ

The Rorschach Test : ได้ถูกสร้างโดยรอซชาร์ดในปี 1942 เพื่อใช้ศึกษาบุคลิกภาพ ลักษณะแบบทดสอบของรอซชาร์ด เป็นรูปภาพหยดหมึกที่พิมพ์บนกระดาษขาว ประกอบด้วย ภาพ 10 ภาพ มีทั้งขาวดำและสี ในการทดสอบผู้ทดสอบจะให้ผู้ถูกทดสอบดูภาพทั้ง 10 ภาพ แล้วถามว่าเห็นอะไรจากแต่ละภาพในขณะทดสอบ ผู้ทดสอบจะต้องบันทึกแบบคำต่อคำ โดย บันทึกทั้งเนื้อหาที่ผู้ถูกทดสอบตอบ ระยะเวลาที่ใช้ในการตอบสนองแต่ละภาพและทั้งหมด ตลอดจนตำแหน่งของภาพ นอกจากนี้แล้วถ้าภาพใดผู้ถูกทดสอบตอบไม่ชัดเจน ผู้ทดสอบจะต้องซักถามก่อนการบันทึกอย่างละเอียดว่าผู้ถูกทดสอบมองภาพที่ตำแหน่งใดของภาพ ภาพที่เห็นเป็นอย่างไร ตรงส่วนไหนของภาพ เนื้อหาของภาพที่เห็นว่าเป็นอย่างไร ภาพที่เห็นนั้นคล้ายๆ กับที่คนทั่วๆ ไปตอบสนอง และสิ่งที่เห็นนั้นตรงกับสิ่งที่บรรยายหรือไม่ เป็นต้น วิธีการในการให้คะแนนคือการแจกแจงการใช้ถ้อยคำพรรณนาหยดหมึกว่าเห็นเป็นอย่างไร แตกต่างไปจากลักษณะที่เป็นจริงซึ่งคนส่วนมากมองเห็นอย่างน้อยเพียงใด เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 1 ผู้ถูกทดสอบเป็นนักศึกษาชายอายุ 18 ปี

<i>Response</i>	<i>Inquiry</i>	<i>Scoring</i>
การ์ดที่ 1 เหมือนกับปูหรือสัตว์ ในทะเลบางอย่าง	การคลานเลขทำให้มองดู เหมือนปู	DF ⁺ A (ให้รายละเอียดมาก รูปแบบดี สัตว์)
การ์ดที่ 3 ดอกไม้บางชนิด	จากรูปร่างและสี	W F C PI (ดูทั้งหมดของการ์ด รูปร่างซึ่งมีสีประกอบ พืช)

ตัวอย่างที่ 2 ในตัวอย่างนี้เป็นคำตอบของผู้หญิงอายุ 42 ปี ซึ่งจิตแพทย์วินิจฉัยว่าเป็น “anxiety reaction, chronic severe” ซึ่งเป็นผลมาจากการเกิดอุบัติเหตุในบ้าน ซึ่งการวินิจฉัยนี้ไม่ได้ใช้แต่จากผลของการทดสอบ จากของ Rorschach เท่านั้น

การ์ดที่ 1 ค้างคาว (มีอย่างอื่นอีกไหม?), แมลงมุม

- การร์คที่ 2 หมี่ 2 ตัว
- การร์คที่ 3 คู่มือออก (มองไม่เห็นเป็นรูปอะไรเลขหรือ?), นกเล็ก ๆ 2 ตัว
- การร์คที่ 4 คู่มือเหมือนกับหนังสือที่กางออก
- การร์คที่ 5 ผีเสื้อ
- การร์คที่ 6 ตรงกลางมองดูเหมือนกับขาตั้งของ โป๊ะไฟ
- การร์คที่ 7 มองดูเหมือนเกาะ (อะไรอีกไม้?) เรือที่จอดอยู่ที่ท่า, หลอดอะไรบางอย่าง
- การร์คที่ 8 หมี่สองตัวกำลังขึ้นต้นไม้
- การร์คที่ 9 ไม่รู้ว่าเหมือนอะไร
- การร์คที่ 10 เหมือนกับอะไรบางอย่างที่เคยเห็นกันมหาสมุทร, กุ้ง

ตารางภาพที่ 4.1 แสดงตัวอย่างภาพของแบบทดสอบ Rorschach Ink - Blot